

осмислення тілесності людини в соціогуманістаристиці пізньомодерної та постмодерної доби, зумів виявити суспільно-історичні та загальнокультурні передумови формування цих парадигм.

Варто наголосити, що автору вдалося дослідити головні причини «повороту до тіла» у філософії, соціології, культурології та історії ХХ ст., а також розглянути важливі наукові та соціальні чинники, котрі суттєво стимулювали зростання інтересу до соматичної тематики на початку ХХІ ст. В монографії, яка складається з шести розділів, охоплено усі базові аспекти досліджуваної проблеми, вперше у вітчизняній історичній науці виявлено історичні особливості та соціокультурні контексти вивчення тілесності людини через призму міждисциплінарних напрямків, котрі плідно розвиваються в загальному руслі сучасного гуманітарного знання.

На особливу увагу заслуговує також той факт, що автором здійснено спробу структурно-історичного аналізу тематичної класифікації та дисциплінарної спеціалізації дослідження соматичних аспектів людського буття в межах соціогуманістаристики від кінця ХІХ – до початку ХХІ ст. Демонструючи широку загально – філософську ерудицію і застосувавши системний та міждисциплінарний підходи, автор сформулював власну позицію щодо цілого ряду доволі складних і дискусійних питань з історії науки. Зокрема, у висновках він стверджує: попри значний інтерес до соціокультурних вимірів тілесності людини в науковій думці ХХ ст., соматична аналітика досі не здобула належного осмислення, систематизації та концептуалізації в царині гуманітарного знання на Заході та на «пострадянських» теренах.

Іншою важливою ознакою рецензованої монографії є самостійний і творчий характер мислення її автора, вміння проводити глибокі паралелі і встановлювати смислові зв'язки між віддаленими, на перший погляд, явищами і поняттями. Саме завдяки зазначеній обставині вдалося простежити еволюцію та інтелектуальні взаємовпливи теорій, концепцій і оригінальних ідей, пов'язаних з дослідженням людської тілесності як явища, тотально маркованого символічними, соціальними і культурно-історичними сенсами та означниками.

У цілому, рецензована монографія становить помітне явище в соціогуманістаристиці і сприятиме поглибленню наших знань про самих себе.

Олександр Гуржій
(Київ)

НОВЕ СЛОВО З ІСТОРІЇ ПРИРОДНИЧОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Українського читача безумовно зацікавить монографія Куйбіди В.В. «Розвиток природничої науки і термінології в Україні: шлях крізь епохи (ХVІІ – початок ХХІ ст.). – Переяслав-Хмельницький: ФОП Лукашевич О.М., 2012. – 372 с.».

У монографії Куйбіди В.В. правомірно виділено п'ять історіографічних етапів досліджень еволюції наукової думки про становлення, спільний розвиток, взаємовідношення природничої науки, наукової і народної термінології на теренах України: I етап охоплює ХVІІ – початок ХІХ ст.; II етап – середина ХІХ – початок ХХ ст.; III етап – перша третина ХХ ст.; IV етап – 30 – 90-і рр. ХХ ст.; сучасний етап з 1991 р.. Належним чином досліджено також становлення та розвиток наукової і народної термінології в ХVІІ – на початку ХХІ ст.

Автором простежено еволюцію уявлень людини про природу на тлі історичного розвитку у взаємозв'язку і змінами в її мисленні. Відтворено історію становлення народних назв основних груп тварин та несистематичних термінів і понять на позначення анатомії, морфології, фізіології, хворобливих станів людей і тварин, анатомо-фізіологічних, психологічних, поведінкових особливостей дітей, екологічних, фізико-хімічних понять. Досліджено ротацію наукових і народних зоонімів у ХХ – на початку ХХІ ст., зіставлено народне зоологічне називництво з процесами топонімо- та антропонімотворенням, висвітлено їх роль у визначенні етапів розвитку виробничої культури, етногенезу в цілому.

Для усталених природничих наук у дослідженні виділені три етапи їхнього розвитку: народний (народні знання не завжди осмислені теоретично, подекуди розходяться із сучасними уявленнями), народно-науковий, чи незрілої науки (змішане народно-наукове бачення природи і взаємозв'язків у ній) та науковий. Уявлення про природу в індивідуальному та історичному розвитку людства в основних рисах повторюються, що пов'язано із спільними закономірностями розвитку мислення в онто- і філогенезі. Обґрунтовано, що становлення природничих уявлень в індивідуальному розвитку кожної людини та її філогенезі відбувалося у три етапи. Рівень їх об'єктивності і глибина пізнання віддзеркалюють типи та особливості наочно-дійового, наочно-образного чи наукового мислення.

Позитивно, що науковий етап еволюції хімії розглянуто через аналіз чотирьох фаз її розвитку: 1) становлення науки (друга половина ХVІІ – початок ХVІІІ ст.); 2) обґрунтування кількісних законів атомно-молекулярної теорії (перша половина ХІХ ст.); 3) класичної хімії (друга половина ХІХ ст.); 4) диференціації, гібридизації та інтеграції сучасної хімії (ХХ – ХХІ ст.). Для кожної фази створено банк зарубіжних наукових відкриттів, їхніх авторів та характерної наукової термінології. Важливо, що на основі дослідження наукової спадщини видатних вчених-хіміків у роботі складено список академіків, членів-кореспондентів, докторів наук, професорів, які народилися або працювали на терені України у середині ХІХ – на початку ХХ ст..

При всіх позитивних якостях, вважаємо, що у роботі недостатньо проаналізована роль громадських організацій у розвитку окремих галузей природознавства, в неповній мірі використані літературні джерела з анатомії, ботаніки тощо.

Але загалом, за змістовним наповненням і глибиною наукового пошуку рецензована монографія буде корисною фахівцям у галузі історії науки і техніки, природничих наук та лінгвістики.

Іван Дробот
(Київ)

ВИДАВНИЧА СПРАВА В УКРАЇНІ 20 – 30-Х РР. ХХ СТ.

Інтерес до історії української видавничої справи в наш час є частиною процесу відновлення історичної пам'яті, який ствердився в Україні після здобуття нею державного суверенітету. В цьому плані привертає до себе увагу монографія Молоткіної В.К. «Становлення та розвиток видавничої справи в УСРР-УРСР в 20 – 30-ті роки ХХ ст. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – 416 с.» Нове бачення автором проблеми, її наукове